

Kiállításfotó - az Iparművészeti Múzeum 'Művészet és mesterség' című állandó kiállításának a textil-technikákat bemutató egysége

Adattár - Fényképgyűjtemény

Leltári szám:	FLT 24840
Alkotó:	Kolozs, Ágnes / fényképész
Készítés ideje:	1986
Készítés helye:	Budapest
Anyag:	fotópapír

Az Iparművészeti Múzeum 1985. április 11-én megnyílt, s 2002-ig fennállt *Művészet és mesterség* című állandó kiállításának koncepcióját Miklós Pál (1927–2002) sinológus dolgozta ki, aki 1975–1985 között az Iparművészeti Múzeum főigazgatója volt. A múzeum Hőgyes Endre utcai szárnyának I. emeleti teremsorában megrendezett *Művészet és mesterség* című kiállítás az eredeti koncepció szerint egy nagyobb szabású, három ütemben megvalósuló állandó kiállítás első elemeként jött létre, végül azonban a további két kiállítási egység megvalósítására nem került sor.

Miklós Pál 1979. március 9-én kelt tervezete így fogalmazta meg a kiállítás koncepcióját:

A kiállítás a történetiség elvét három aspektusban érvényesíti: a történeti szociológiára alapozott művészettörténeti, technikatörténeti és szemiotikai aspektusban, tehát háromszoros bemutatásban ismétli meg a témát. A kiállítás fő része a művészettörténeti bemutatás, amely a műkincsek eredeti birtokosai és használói szemszögéből (tehát a történeti szociológia nézőpontjából szemlélve) mutatja be az iparművészet történetét. A második rész a technikatörténeti bemutatás: a fő művészeti mesterségek (agyagművesség és üvegművesség, fémművességek, textilművességek, fagegmunkáló mesterségek, bőr-, csont- és más megmunkáló mesterségek) technikatörténeti és műfaj történeti (tárgytípus-történeti) bontásban lesznek itt áttekinthetők. A harmadik rész a szemiotikai: afféle stílus- és ornamentikalexikon, képek, összehasonlító ábrák és konkrét tárgyak segítségével megvalósított szemléletes formában.

A kiállítás a fenti három történeti aspektust két párhuzamosan futó műtárgy-sorban realizálja: a funkcionális műtárgy-sor a művészettörténeti és technikatörténeti bemutatásnál enteriőr-, illetve műhelymodellek sorozatában jelenik meg (szükségképp kevés műtárgy megjelenítésével), a szemiotikai bemutatásnál pedig képi ábrák (fali tablók) sorozatában. Ennek párhuzamos kiegészítője az attraktív műtárgy-sor: a megfelelő modellek mellé csoportosított vitrinekben elhelyezve viszonylag nagy mennyiségű tárgy-variáció bemutatását, egyben pedig a hagyományos muzeális kirakatot teszi lehetővé. A kiállítás a földszinti galérián és csarnokban, az első emeleti galérián, valamint a Hőgyes Endre utcai teremsorban és annak folyosóján kapna helyet.

Miklós Pál 1985. március 14-én kelt kéziratos koncepciója így fogalmazza meg az állandó kiállítás szinopszist:

A teljes állandó kiállítás – amelynek most csak első részét mutatjuk be – három részre tagolódik majd: a most elkészült első a készítő (kézműves mesterek, művészek) szemszögéből visz végig bennünket a hagyományos művességek (keramika és üveg, bőr és papír, textil, bútor, fémművesség) során. A második a használók (megrendelők, vásárlók, mecénások fogyasztók) szemszögéből mutatja be a tárgyak együttélését az emberek történetileg változó környezetében. A harmadik pedig majd a mai ember számára segít eligazodni a díszítések (ornamensek, szimbólumok, formák) világában. Az első tehát a 'homo faber' reprezentációja, a második a régi, a harmadik a mai 'homo aestheticus'-é. Voltaképp mindháromnak közös mottója lehet Marxnak az a nevezetes megállapítása, miszerint „az ember a szépség törvényei szerint is alakít.”

Az elsőnek a rendezési elve alapján logikai, csak másodsorban történeti (Rájöttünk, hogy a teljes művészeti technikatörténetet csak vulgarizálva tudnánk kiállításon tolmácsolni, ezért inkább eleve kiiktattuk a történetiséget, mint rendező elvet, helyette a lényegében logikai anyag- és műfajelvet érvényesítjük.) A másodiké művelődéstörténeti (szociológiai és stílustörténeti) kritériumok alapján épül majd fel, a harmadiké ismét logikai lesz. (...)

Tagolása a hagyományos mesterségek felsorakoztatása:

I. terem: kerámia, porcelán, üveg – mindhárom a tűz segítségével, mesterséges anyagokból készült dísz tárgyak mestersége és művészete formálásban és ékesítésben.

II. terem: bőr, papír – könyv: ezek a megmunkálásukban sok hasonlóságot mutató és gyakran együtt használt – pl. a könyv maga is ilyen – anyagok és díszítésük a régműttől napjainkig szerves részei életünknek

III. terem: textilművességek: a szövött és hurkolt anyagok és a rájuk alkalmazott, vagy már készítésében érvényesített díszítések az ember köznapi és ünnepi ruházatát, környezetének díszítő szolgálatát roppant változatosságban látják el

IV. terem: famegmunkálás – bútorművesség: nem csak a klasszikus asztalosmunkák, hanem anyagban és technikában igen változatos díszítésük, ide értve a faragott plasztikét és annak önálló fajtáit is, ma már a kihaló mesterségek közé tartoznak

V. folyosó: fémművességek: a vastól a bronzon és ónon át a nemesfémekig terjedő művességek és legelőkelőbb águk, az ötvösség szintén csak művészi stúdiókban élnek ma már, holott régi műkincseink legjavát ezek szolgáltatták.

S. Nagy Katalin így méltatta a kiállítást a *Jel-kép* című folyóirat 1985/3. számában:

Amit a négy évig felújítás miatt zárva tartó Iparművészeti Múzeumban kiérlelték és a megszokott helyett kínálnak, az egyszerre veszi figyelembe és érvényesíti a történeti, szociológiai, szemiotikai és esztétikai szempontokat, a tárgy létrejöttének és fogyasztásának körülményeit: a tárgyak jelentésrétegeit. (...) A szemléletmód azonos azzal, amivel egyetlen hazai művészettörténet-könyvben találkozhatunk, s amelynek szerzője épp Miklós Pál (a kínai képzőművészet történetéről szól). A lényege: a technikák, az eszközök, az anyagok változásán keresztül megmutatni a vizuális megjelenés módosulásait, a társadalmi változásokat, a technikatörténeti vonatkozásokkal összekötve nyomon követni az esztétikai, stílusbeli, ornamentális változásokat. A művészetek megközelítésének eddig alkalmazott módszerei meglehetősen egysíkúak, s távol állnak a kultúra-megközelítésektől. Ezen a kiállításon támpontokat kínálnak egy újfajta, komplexebb módszer meghonosítására.

Irodalom

- László Emőke: *Művészet és Mesterség. Textil.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1989.

